

המצפן הפדגוגי של הרצוג

”הרצוג הוא קהילה
חינוכית של שחקני
משמעות המטביעים את
חותמם על הקהילה
ומחוצה לה”

תוכן עניינים

המצפן	3
'המצפן הפדגוגי'-מה זה ולמה צריך את זה?	4
המצפן הפדגוגי של הרצוג	4
תפקיד ביה"ס בהכשרת שחקני משמעות	5
מה לשחקני משמעות ולתיכון הרצוג?	5
חמש אבני היסוד המרכזיות במרחב המשמעות בהרצוג	7
כבוד לאדם ולסביבה	7
אחריות חברתית ואישית	8
מעורבות ושייכות	9
יצירתיות וחדשנות	10
מצוינות ומיצוינות	12
מה תפקיד צוות ביה"ס למול האמור?	13
המעגל השני במצפן: ידע, מיומנויות וערכים	14
ידע	15
מיומנויות	16
ערכים	17
דוגמאות יישום המצפן	18
ולסיום	19

המצפן הפדגוגי מה זה ולמה צריך את זה?

מצפן פדגוגי הוא מסמך יסוד המגדיר את החזון, הערכים והעקרונות המנחים את פעילותו החינוכית של בית הספר. הוא משמש ככלי מכוון ומנחה, המסייע לכל באי בית הספר - הנהלה, מורים, תלמידים, בעלי עניין והורים - להבין את המטרות החינוכיות והערכיות שלאורך פועל המוסד. בית ספר זקוק למצפן פדגוגי כדי ליצור קוהרנטיות ועקביות בפעילותו, לספק מסגרת לקבלת החלטות, ולהבטיח שכל היבטי החיים הבית ספריים - מתכניות הלימודים ועד לאקלים החברתי - מתואמים עם חזונו וערכיו. המצפן מסייע בהכוונת פעולות בית הספר על ידי יצירת שפה משותפת, הצבת סטנדרטים ברורים והנחיה בפיתוח תכניות ויוזמות חדשות. בנוסף, הוא מאפשר לבית הספר להעריך את הצלחותיו ולהוות תחומים הדורשים שיפור, תוך שמירה על זהותו הייחודית ועל צמצום הפער בין חזונו לבין מעשיו בפועל.

המצפן הפדגוגי מהווה השראה והשפעה מכרעת בזמן כתיבת תוכנית העבודה השנתית של בית הספר, כאשר הוא משמש כמסגרת רעיונית וערכית לקביעת מטרות ויעדים. הוא מסייע לצוות החינוכי לוודא שכל יעד ומטרה בתוכנית העבודה מתיישבים עם החזון והערכים המוגדרים במצפן, ומקדמים את המטרות החינוכיות הרחבות של בית הספר. בנוסף, המצפן מאפשר לבית הספר לבחון באופן ביקורתי את תוכנית העבודה ולוודא שהיא מקיפה את כל ההיבטים החשובים של החזון החינוכי, ולא מזניחה תחומים מהותיים.

'המצפן הפדגוגי' של הרצוג:

"הרצוג הוא קהילה חינוכית של שחקני משמעות המטביעים את חותמם על הקהילה ומחוצה לה"

משפט זה מגדיר את חזון בית הספר הרצוג ומשקף את מהות הגישה החינוכית המבוססת על רעיון "שחקני המשמעות", כפי שהוגדר על ידי ד"ר שמעון אזולאי^[1]. לפי אזולאי, "שחקני משמעות" הם אנשים או ארגונים בעלי יכולת ניכרת להשפיע על תהליכים חברתיים, כלכליים ופוליטיים בזירה נתונה. הם משתמשים במשאביהם הייחודיים - ידע, קשרים, סמכות, כריזמה ועמידות - כדי לעצב את המציאות ולקדם את מטרותיהם בזירת "משחק המשמעות" העתידי, בו תפקיים תחרות מתמדת על יצירת ערך והשפעה^[2]. היכולת להשתתף ב"תחרות" זו היא כורח המציאות.

^[1] <https://edubook.brancoeweiss.org.il/article/%D7%9C%D7%97%D7%A0%D7%9A-%D7%A9%D7%97%D7%A7%D7%A0%D7%99-%D7%9E%D7%A9%D7%9E%D7%A2%D7%95%D7%AA>
^[2] <https://www.youtube.com/watch?v=JX5ELdPZM68>

אזולאי מציין מספר אפיונים מרכזיים לשחקן המשמעות:

1. מעבר מפסיביות לאקטיביות - היכולת להשפיע על העולם ולא רק להיות מושפע ממנו.
2. יצירת רעיון או מוצר ייחודי - היכולת לעשות דברים שבינה מלאכותית אינה יכולה לעשות.
3. אוריינות גבוהה - יכולת לפעול במרחב המופשט של רעיונות, ללמוד עצמאית ולהסתגל למרחבי ידע חדשים.
4. ניווט בין הלוקלי והגלובלי - היכולת לשלב בין מחויבות לקהילה המקומית והשתלבות בזירה הגלובלית.
5. חוסן רגשי וקיומי - היכולת להתמודד עם אתגרים, כישלונות וביקורת, ולהתמיד לאורך זמן.

תפקיד ביה"ס בהכשרת שחקני משמעות

אזולאי מדגיש את תפקידו הייחודי של בית הספר בהכשרת שחקני משמעות. לדבריו, בית הספר צריך לפעול לעיתים בניגוד למגמות השולטות בחברה ובעולם:

"בית הספר לא צריך ללכת עם החברה והעולם, אלא נגדם. העולם חושב קצר ומהר, בית הספר צריך לחשוב ארוך ואיטי. העולם חושב צבעוני וכיפי, בית הספר צריך לחשוב אפור ומאתגר. העולם חושב דיבור, בית הספר צריך לחשוב כתיבה. העולם מציץ פערים, בית הספר צריך להציע סיכוי. העולם חושב פרטים, בית הספר צריך לחשוב קהילה. העולם חושב כוח רצון, בית הספר צריך לחשוב תמיכת רצון. העולם הוא משחק משמעות פראי ונטול רחמים, בית הספר צריך לדאוג למשחק משמעות מבוקר, הוגן ומוגן. העולם חושב דיגיטלי, בית הספר צריך לחשוב דיאלוגי. העולם חושב יעילות כלכלית ורואה באנשי החינוך כוח אדם, בית הספר צריך לחשוב יעילות אנושית ולראות באנשי החינוך בני אדם. העולם חושב אושר, בית הספר צריך לחשוב ולעשות משמעות."

מה לשחקני משמעות ולתיכון הרצוג?

בית ספר הרצוג שואף להפוך את כלל שחקניו: תלמידים, מורים, הורים וקהילה - להיות שחקני משמעות. לכן, בית הספר מתמקד בפיתוח היכולות והערכים הנדרשים משחקן משמעות: חשיבה עצמאית וביקורתית, יצירתיות, שיתוף פעולה, תקשורת יעילה ויכולת להוביל שינוי.

הדרך המרכזית ליישום גישה זו היא באמצעות עיצוב תהליכי למידה מאתגרים ורלוונטיים, המבוססים על דיאלוג, חקר עצמי ויצירת ידע חדש. מפתח מרכזי לכך הוא שיח עמוק, אותנטי ומתמשך בין מורים ותלמידים. כאשר המורים רואים בתלמידים שותפים אמיתיים לדיאלוג על נושאי הלימוד, התכנים הנלמדים והעולם, נפתח ערוץ לחשיבה משותפת. מתוך השיחה עולות שאלות חדשות, פרספקטיבות ייחודיות ורעיונות מקוריים מתוך כבוד הדדי ואמפתיה, רכיבים הכרחיים לאקלים שמאפשר הצמחת משמעות.

בהרצוג, אנו פועלים על מנת שתלמידים ילמדו להביע את דעותיהם בבהירות, להטיל ספק, לנמק את טיעוניהם ולהקשיב לזולת מתוך סקרנות וכבוד. כך, דרך האינטראקציה עם המורים ובינם לבין עצמם, הם מתחילים לגבש זהות של חושבים עצמאיים, בעלי עמדות ודעות משלהם.

המורים בהרצוג אינם רק מלמדים, אלא גם לומדים ומתפתחים כשחקני משמעות בעצמם. ההקשבה לקולות התלמידים מאפשרת להם להרחיב את נקודת המבט שלהם, לזהות "נקודות עיוורון", לחדד רעיונות ולהעמיק את ההבנה של התכנים הנלמדים. השיח מאתגר אותם לחשוב מחדש על הנחות יסוד, להיות יצירתיים פדגוגית ולפתח דרכים חדשות להנגשת הידע.

בהיבט הפדגוגי, יישום גישת 'שחקני משמעות' בכיתה מתבטא בתכנון ויישום תהליכי הוראה-למידה המעודדים מגוון, בחירה, פיתוח מיומנויות, שיתופיות ופעלנות של תלמידים. המורה מעצב סביבת למידה גמישה המאפשרת לתלמידים לבחור בין מגוון משימות, נושאים ודרכי למידה והערכה בהתאם לתחומי העניין והחוזקות שלהם. כמו כן מקיים דיאלוג בתהליכי הערכה שמקדם מיצוינות ומצוינות.

לצורך כך מתחייב מצד המורה, קיומו של מרחב מצמיח ודיאלוגי. על המורה להתכונן בתלמידיו באופן הוליסטי בהיבטים פדגוגיים-רגשיים-חברתיים.

חמש אבני היסוד המרכזיות במרחב המשמעות בהרצוא

כבוד לאדם ולסביבה

ערך זה מדגיש את חשיבות היחס המכבד בכל מערכות היחסים בבית הספר ומחוצה לו. במרחב בין מורה לתלמיד נקפיד על הקשבה אמיתית, התייחסות מכבדת גם במצבי קונפליקט, והכרה ביכולות ובצרכים הייחודיים של כל תלמיד ('לא מוותרים לאף תלמיד ולא מוותרים על אף תלמיד'). בין התלמידים למורים מתקיימים מנגוני שיח שוטף וישיר וכן מושם דגש על סדיריות הכוללת: מעגלי שיח בין מורים לתלמידים, יצירת מנגוני 'חינוך אישי' (פיצול כיתות בשיעורי חינוך, בחלק מהשכבות, לשתיים על מנת לאפשר שיח משמעותי יותר אל מול המחנך), סדיריות מעגליות של שיח מורה- תלמיד, הנכחת 'קול התלמיד' בשיח הפדגוגי וכן העברת שאלוני אקלים (באמצעות מערכות כגון מילגו), המאפשרים בחינה של המציאות כפי שהיא משתקפת בעיני התלמידים.

במרחב בין התלמידים - מודגשת חשיבות השיח המכבד, הימנעות מאלימות מילולית ופיזית, ויצירת אווירה של קבלה והכלה. ביטוי נוסף הוא הכרת האחר - בית הספר מפתח תוכניות להכרת הפנים המגוונות של החברה הישראלית ('פסיפס ישראלי'). התוכנית כוללת מפגשים עם קהילות שונות, למידה על מגזרים מגוונים, וטיפוח עקרונות של סובלנות ופלורליזם הכרת האחר והפנים המגוונות של החברה הישראלית. היא מפתחת את היכולת להבין ולהשפיע על מערכות חברתיות מורכבות, מיומנות חיונית ל"שחקן משמעות". בית הספר מציין ימים כגון 'יום זכויות האדם הבינלאומי' כיום בית ספרי משמעותי, הכולל העמקה בסוגיות שעל הפרק וכן כדי לקדם את ההיבט של החינוך לפלורליזם.

אחריות חברתית ואישית

ערך זה מתמקד בתרומה לקהילה. בית הספר מחנך ומעודד לתרומה משמעותית לקהילה בכל שכבות הגיל. בשכבות הצעירות, התלמידים מתנסים בפרויקטים קהילתיים בתוך בית הספר ובקהילת גזר בשכבות הביניים, התרומה מתרחבת לקהילה המקומית, עם פרויקטים כמו סיוע לקשישים, עבודה בעמותות מקומיות או באזורים הסמוכים לביה"ס. תוכנית המעורבות החברתית שזורה בתוך מערכת השעות ומהווה חלק בלתי נפרד ממנה ולכל תלמיד יש מנעד בחירה רחב היכן להתנדב, מתוך מגוון אפשרויות גדול.

בשכבות הבוגרות, מושם דגש על הכנה לשירות משמעותי, כולל עידוד להשתלבות בשנות שירות ובשירות צבאי או לאומי משמעותי. בהתאם, אנו מאפשרים, מעודדים ומספקים מענה לתלמידים לגישה לימי המיון והגיבוש, שהם בחרים להיות שותפים להם. בנוסף, מתקיימות תוכניות לתרומה לאוכלוסיות מוחלשות ושונות, מתוך הבנה של חשיבות אחריות חברתית מרחיבה. זוהי התנסות מעשית בהובלת שינוי ובהשפעה על הסביבה, מיומנויות מפתח של שחקני משמעות. כאשר הלומדים מתנסים באיתור אתגרים אותנטיים בסביבתם ופועלים באופן יצירתי ופעיל כדי להתמודד איתם, הם מפתחים תודעה של מעורבות ואכפתיות, רכיבים חיוניים בזהות של "שחקן משמעות".

מעורבות ושייכות

ערך זה מתמקד בעידוד יוזמות תלמידים, אקטיביזם ובחירה בחיי בית הספר ובתהליכי הלמידה. בית הספר מייסד הנהגות תלמידים, המקדמות ומיישמות רעיונות של תלמידים לשיפור חיי בית הספר ולהובלת תהליכים בקבוצות השווים. בתהליכי הלמידה, ניתן דגש על בחירה ומגוון בכל זירה אפשרית: בחירה בין מסלולי למידה שונים, השתתפות בתכנון פרויקטים לימודיים ועוד. בחט"ב מוצעים קורסי בחירה מגוונים, ותלמידים מעורבים בהערכת הלמידה שלהם, למשל דרך תלקיטים ופרויקטים אישיים. כל זאת מתוך מטרה לאפשר ולטפח תחושת שייכות ובעלות על תהליך הלמידה. הפוטנציאל של התלמידים להיות "שחקני משמעות" מתעצם כאשר בית הספר המאפשר להם להוביל עמיתים בפרויקטים משמעותיים, במסגרת פרויקט 'מרחבים בניהול עצמי', משמע הובלת פרויקטים שונים ע"י תלמידים (פורים, מכינת י"ב, תהליכי סיום תקופת חט"ב ועוד). אלו מספקים במה להתנסות מעשית במיומנויות של הובלה, שיתוף פעולה, ופתרון בעיות מורכב - כולם רכיבי מפתח בזהות של "שחקן משמעות".

מעורבות ושייכות אינן מוגבלות רק לתלמידים, אלא מהוות עיקרון מנחה גם עבור צוות המורים וההורים. עבור צוות המורים, בית הספר מקיים מגוון פעילויות לחיזוק תחושת השייכות והמעורבות. אלו כוללות פעילויות גיבוש קבועות, כגון ימי כיף, סדנאות משותפות וארוחות צוות, המחזקות את הקשרים הבין-אישיים. בית הספר מעודד קיום שיח פתוח ורציף, המאפשר למורים להביע את דעותיהם ורעיונותיהם.

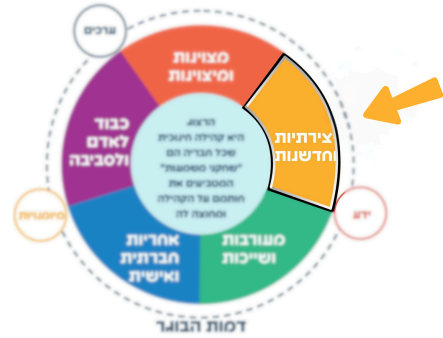
שימוש בשאלוני אקלים ושאלוני העדפות לפיתוח מקצועי מאפשר למורים להשפיע על סביבת עבודתם ועל התפתחותם המקצועית, באמצעות שאלונים המזמינים אותם להציע אפשרויות לפיתוח המקצועי ואף לבחור מתוכם בהמשך את האפשרות הרצויה להם. בנוסף, בית הספר יוזם פעילויות העצמה וחגיגת הצלחות של המורים, המדגישות את תרומתם הייחודית ומחזקות את תחושת הערך והשייכות שלהם. בכל הזדמנות שנוצרת ע"מ לעודד, לטפח ולהגדיל כל יוזמה שאיש צוות יציע- הנהלת ביה"ס פועלת ע"מ לתת לאיש הצוות גיבוי, משאבים ומענה בהתאם לצרכיו.

מעורבות ושייכות-המשך

עבור ההורים, בית הספר מטפח מעורבות משמעותית באמצעות מספר אסטרטגיות מרכזיות. במרכז עומדת הקמת הנהגת הורים מעורבת ומשמעותית, המהווה גשר חיוני בין הקהילה לבית הספר. בית הספר מקיים שיח מצמיח עם ההורים באשר לילדיהם. מטרת השיח הזה להצמיח, לעודד ולגייס לתהליכי למידה ותהליכים חברתיים. בנוסף, פועל צוות בית הספר לקיומו של שיח דיאלוגי משמעותי במסגרת יום ההורים.

כמו כן, בית הספר מקיים שיח רציף ומצמיח בין הנהגת ההורים להנהלה, המאפשר שיתוף פעולה בקבלת החלטות משמעותיות ובעיצוב מדיניות בית הספר. יצירת הזדמנויות למעורבות הורים בפרויקטים בית ספריים, כמו ימי שיא, הרצאות אורח, שותפות בהאקתון השנתי, או ליווי טיולים, מעמיקה את הקשר בין ההורים לבית הספר ומאפשרת להם לתרום מכישוריהם וניסיונם. בנוסף: מתקיימות ועדות אד- הוקיות, שהורים בוחרים להיות שותפים להן במגוון נושאים ארוכי או קצרי טווח כגון: נבחרת הרובטיקה, כיתות מופ"ת, שיח על נושאים בוערים, הקמת ועדות רלוונטיות אל מול נושאים בתחומי החינוך החברתי, שותפות במרכז טיולים וקבלת החלטה אודות החברות המובילות ועוד. שקיפות ושיתוף מידע שוטף עם ההורים מחזקים את תחושת השותפות והאמון, ומבטיחים שכל חברי קהילת בית הספר - תלמידים, מורים והורים - פועלים יחד ליצירת סביבה חינוכית תומכת ומעצימה, המהווה כר פורה לצמיחתם של שחקני משמעות.

יצירתיות וחדשנות

יצירתיות וחדשנות בלמידה מתייחסות לפיתוח דרכי חשיבה גמישות, פתרון בעיות בדרכים מקוריות, ושימוש בטכנולוגיות וגישות פדגוגיות חדשניות. בבית הספר מקדם פתיחות לרעיונות חדשים בכל תחומי העשייה - מניהול, דרך פדגוגיה, ועד לתשתיות פיזיות. בנוסף ביה"ס מעודד עבודת צוות וחשיבה משותפת לקידום תהליכי למידה. ניתנת אוטונומיה לבעלי תפקידים ומורים תוך דגש על האפשרויות, יוצרת כר נרחב של אנשי חינוך בבי"ס שמשותפים במשחק המשמעות דרך תהליכים יצירתיים וחדשניים שנמצאים בלב ערכיהם. לעידוד צוותי חינוך, בית הספר מקיים סדנאות יצירתיות, מעניק תקציבים ותמיכה מקצועית ליוזמות חדשניות של מורים, ומאפשר זמן לפיתוח רעיונות חדשים. דוגמאות לכך ניתן לראות בדרך שבה התפתח הרעיון והמקצוע של 'מחוללי עתיד', ביוזמות של מורי האומנות למיניהם ליצירת חיבורים בין נושאים שנתיים לתחומי הלמידה, בימי שיא שמורים יזמו וקידמו, בניסויים פדגוגיים שנוצרו ו/או הובלו ע"י מורים.

מציאות ומציאות

מציאות מתייחסת להשגת הישגים גבוהים ביחס לסטנדרטים מוגדרים, בעוד מציאות מתמקדת במיצוי מלוא הפוטנציאל האישי של כל פרט ביחס לעצמו, ללא קשר להישגים יחסיים. בית הספר מטפח מציאות דרך הנגשה ואפשרו של תוכניות העשרה, שותפות בתחרויות ארציות ובינלאומיות, וקבוצות מציאות בתחומים שונים. במקביל, המציאות מקודמת דרך תוכניות אישיות לכל תלמיד, זיהוי וטיפוח כישורות ייחודיים במגוון תחומים כגון: להקת בית ספר, תיאטרון, מדעים ועוד. זאת לצד הטמעה של כלים לשיח פרלקטיבי של התלמיד עם עצמו ולמען עצמו ועם הצוות ('דבר התלמיד', שיחות אישיות ועוד).

עבור הצוות, מתקיימות מגוון תוכניות פיתוח מקצועי מותאמות אישית, ועידוד להשתתפות בתחרויות ופרסים להוראה מצטיינת. היבט שמתבטא בפיתוח מיומנויות חינוכיות לעולם העבודה העתידי, התנסות בתפקידי מנהיגות, גיבוש זהות אישית ומקצועית, ורכישת כלים ללמידה עצמאית ומתמשכת. העיסוק בבעיות אמיתיות ומורכבות מכין את התלמידים להתמודדות עם אתגרי החיים והחברה, מפתח תחושת מסוגלות ובטחון ביכולתם להשפיע ולהוביל שינוי - כולם מאפיינים חינוכיים של "שחקן משמעות".

באמצעות יישום חמש אבני יסוד אלו, תוך התייחסות למאפיינים המרכזיים של שחקני משמעות ולגישה הייחודית שאולאי מציע לבתי הספר, תיכון הרצוג מטפח קהילה של שחקני משמעות המסוגלים להתמודד עם אתגרי העתיד ולהוביל שינוי חיובי בסביבתם ובחברה בכללותה. בית הספר שואף להפוך ל"אקו-סיסטם" דינמי המצמיח מנהיגים ויזמים חברתיים, שרואים בעצמם לחלק ממארג חברתי רחב ופועלים למענו בתוך בית הספר ומחוצה לו.

מה תפקיד צוות ביה"ס למול האמור?

צוות בית הספר ממלא תפקיד מכריע בהטמעת המצפן הפדגוגי והפיכתו למציאות חיה בשגרת בית הספר. אחריות הצוות מתבטאת בארבעה היבטים מרכזיים:

- על כל איש צוות להפנים את ערכי המצפן ולבחון באופן מתמיד את פעולותיו לאורם, תוך כיוון מודע של מטרות ההוראה ותוכנית עבודה לאורך. בכלל זה כיוול אופן ההוראה בכיתה, תכנון פעילויות, ואינטראקציות עם תלמידים והורים.
- הצוות אחראי ליזום ולפתח תכניות ופרייקטים המשקפים את רוח המצפן, תוך דגש על טיפוח תפישת "שחקני משמעות" ובחינה מתמדת של התאמת היוזמות לעקרונות המצפן.
- על הצוות לשמש מודל לחיקוי עבור התלמידים, מדגימים בהתנהגותם ובגישתם את הערכים והעקרונות המובאים במצפן, תוך מודעות מתמדת לפער בין הרצוי למצוי.
- הצוות אחראי לקיים דיאלוג מתמשך על המצפן, לבחון באופן ביקורתי את יישומו בפועל ולהציע דרכים לשיפור ועדכון הן של הפרקטיקות והן של המצפן עצמו, בהתאם לצרכים המשתנים של הקהילה החינוכית.

באמצעות מחויבות זו והכוונה מודעת ומתמדת של פעילות לאור המצפן, צוות בית הספר הופך את המצפן הפדגוגי ממסמך מנחה ר'מילים גבוהות', למציאות מוחשית ומשמעותית הלכה למעשה עבור כל באי בית הספר.

המעגל השני במצפן: ידע, מיומנויות וערכים מעגל הלמידה ההוליסטי לטיפוח שחקני משמעות

הזדמנויות ליישום הרעיונות הגדולים של המצפן מתקיימות בפעולות השונות בביה"ס בדגש על תהליכי הלמידה בכיתות ומחוצה להן, לצד מגוון הפעילויות החברתיות הנלוות. בחרנו להגדיר מהי 'דמות הבוגר' על בסיס שלושת היסודות: ידע, מיומנויות וערכים, בהמשגה המקובלת במשרד החינוך. ניתן להבנות מעגל הלמידה באופן הוליסטי, המכוון למטרת טיפוח "שחקני משמעות" המטביעים את חותמם על הקהילה ומחוצה לה.

הגדרת המושגים[3]:

1. ידע: "התשתית להבנה". ידע פעיל מאופיין בהתפתחות, קישוריות והצדקה. הוא כולל ידע תוכני, מעשי, ואפיסטמי (ידע על אודות יצירת ידע).
2. מיומנויות: "היכולת לפעול". מיומנויות הן יכולות כלליות הנרכשות בלימוד ובאימון, התומכות בחשיבה, למידה והתפתחות, וניתנות להעברה בין תחומי דעת.
3. ערכים: "התחייבות". ערכים מהווים את הבסיס המוסרי המנחה את התנהגות הבוגר ומחויבותו לעצמו, לחברה ולמדינה.

החלק הבא בנוי באופן המדגים כיצד ניתן ליישם את רכיבי הידע, מיומנויות וערכים בלמידה בשיעורי המקצוע השונים וכן בזירות החברתיות/חינוכיות בביה"ס.

יישומים בזירה החברתית/חינוכית	יישומים בשיעורי המקצוע	ערכי המצפן
<p>פיתוח ידע מעמיק על זכויות אדם, עקרונות אזרחיים, עולם הזכויות, הכרת קבוצות האוכלוסייה השונות החיות בישראל, הזכויות מיעוטים כעקרון דמוקרטי.</p>	<p>המשגת והטמעת עקרונות שיח מכבד בתוך השיעורים בין תלמידים לבין עצמם וביניהם למורים. פיתוח ידע בתחומים אלו בכל מקצוע רלוונטי מובהק (כלל המקצועות ההומניסטיים, טקסטים במקצועות מקצועות שפה) וחיבור למקצועות אחרים דרך הדגמת הנושא והשפעתו.</p>	<p>כבוד האדם והסביבה</p>
<p>העמקת הידע וחשיפה מגוונת של מבנה החברה, מערכות פוליטיות ואזרחיות, ואתגרים חברתיים, אתניים ולאומיים.</p>	<p>מתן דוגמאות באמצעות דמויות מופת שמהוות דוגמא בתחום זה. ההשפעה של החלטות של פרט על חברה בתחומי תוכן שונים, טקסטים שעוסקים בתחום זה במקצועות השפה כגון טקסטים בלשון/באזרחות המדגימים מקרים של לקיחת אחריות חברתית עידוד לפעולה של תרומה לקהילה בהקשר המקצוע הנלמד ו/או בצירוף מקצועות.</p>	<p>אחריות אישית וחברתית</p>
<p>העמקת הידע על ביה"ס, סביבת חיי התלמידים בגזר, מבנה החברה, מערכות פוליטיות ואזרחיות, ואתגרים חברתיים, אתניים ולאומיים.</p>	<p>מעורבות ושייכות בשעורי ספרות, הסטוריה, תנ"ך וביולוגיה מחדדים את מנעד ההשפעה של היחיד על קבוצה ולהיפך לנוכח מורכבות.</p>	<p>מעורבות ושייכות</p>
<p>לימוד על חדשנות טכנולוגית, יזמות, ופתרון בעיות מורכבות, קידמה ומדע.</p>		<p>יצירתיות וחדשנות</p>
<p>העמקת הידע בתחומי עניין אישיים ובתחומי דעת מגוונים (על בסיס הרחבת עיקרון הבחירה)</p>	<p>מתן דוגמאות מדמויות מעוררות השראה בתחומי התוכן הנלמדים ו/או מבוגרים של ביה"ס.</p>	<p>מצוינות ומיצוינות</p>

יישומים בזירה החברתית/חינוכית	יישומים בשיעורי המקצוע	ערכי המצפן
<p>טיפול מיומנויות הקשבה אמפתית, תקשורת מכבדת, וניהול קונפליקטים.</p> <p><u>דוגמאות משיעורים:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> הצגה של 2 עמדות למול קונפליקט שאלות עמדה הניתנות במגוון מקצועות ומחייבות התמודדות עם סוגיה מסוימת על 2 צדדיה ומורכבותה עבודה בצוותים לפתרון אתגריים לימודיים <p><u>דוגמאות מהתחום החברתי:</u></p> <p>חשיפה לקבוצות אוכלוסייה שונות וקיום שיח המציף מורכבויות בתחום זה, תוך העמקת היכולת להקשיב למצוקות 'האחר'.</p>	<p>כבוד האדם והסביבה</p>	
<p>טיפול מיומנויות מנהיגות, בחירה, יזמות חברתית, וקבלת החלטות אתית.</p> <p><u>דוגמאות מהתחום הלימודי:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> חיבור בין הנלמד במקצוע לתרומה לקהילה (ההאקתון מחוללי עתיד) והפדגוגיה האוטונומית של מקצוע הלימוד 'מחוללי עתיד'. התווית פרויקטיי שיא בתחום האומנויות לסוגיות חברתיות ערכיות. <p><u>דוגמאות מהתחום החברתי:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> קיום תוכנית מעורבות ושייכות מוטמעת בתוך המערכת. תוכניות לעידוד לשירות משמעותי /הליכה לשנות שירות ומכינות 	<p>אחריות אישית וחברתית</p>	
<p>פיתוח מיומנויות עבודת צוות, תכנון, ריכוז וביצוע פרויקטים קהילתיים.</p> <p><u>דוגמאות משיעורים:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> בניית משימות לימודיות כעבודת צוות פתרון אתגרים רלוונטיים במציאות העכשווית, תוך שימוש בכלים/עקרונות שנלמדו בשיעור מתן מספר אפשרויות לביצוע משימות הערכה/מסלולי למידה שימוש בפרקטיקות כגון למידה מבוססת פרויקטים. <p><u>דוגמאות מהתחום החברתי:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> העמקת מודל מב"ע בביה"ס ובמסגרתו פיתוח והרחבת המכינה של י"ב. הובלת פרויקטים למעורבות חברתית ע"י התלמידים קיום מודל חניכה פנימי של תלמידים בוגרים על צעירים קיום והובלת מעגלי שיח של בוגרים על צעירים. קיום ימי שיא מסורתיים בית ספריים כגון פורים, האקתון מחוללי עתיד כאירוע שיא מסורתי. 	<p>מעורבות ושייכות</p>	

מיומנויות-המשך

יישומים בזירה החברתית/חינוכית	יישומים בשיעורי המקצוע	ערכי המצפן
	<p>עידוד חשיבה יצירתית, פתרון בעיות מורכבות, וחדשנות טכנולוגית. <u>דוגמאות מהתחום הלימודי:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • הטמעה וקידום של פרויקטים חדשניים • עידוד וקידום יוזמות לימודיות • מתן מענים חלופיים וחדשים לתחומם הנלמדים. • חיבור למציאות שמחוץ לביה"ס ע"י קיום סיורים לימודיים בכלל ובמגמות בפרט. <p><u>דוגמאות מהתחום החברתי:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • קידום ועידוד לשינוי והתאמות בתוכניות ממחזור למחזור. 	<p>יצירתיות וחדשנות</p>
	<p>טיפול מיומנויות למידה עצמאית, הצבת יעדים, וניהול זמן. <u>דוגמאות מהתחום הלימודי:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • ציון הצלחות אישיות וקבוצתיות. • קיום טקסי מצוינות למיניהם. • הבלטת הצלחות של צוותים/יחידים מקרב הצוות ו/או התלמידים. • פרקטיקות מקדמות פומביות ללמידה אינטרדיסציפלינרית. 	<p>מצוינות ומיצוינות</p>

ערכים

בהתאם לאמור בחלק הראשון של מסמך זה.

דוגמאות יישום המצפן בפרקטיקה החינוכית:

1. תכנון תוכניות לימודים אינטגרטיביות: שילוב מיזמים כגון "מחוללי עתיד" המשלבים ידע בין-תחומי, מיומנויות יזמות, וערכי אחריות חברתית.
2. יצירת מרחבי למידה גמישים: עיצוב סביבות למידה המעודדות עבודת צוות, יצירתיות, שיתופיות ואוטונומיה של הלומד, כגון מרחבי למידה פתוחים ו"כיתות חכמות".
3. פיתוח שיטות הערכה הוליסטיות: שימוש בהערכה מבוססת פרויקטים, תלטיסים, והערכת עמיתים, המשקפים את התפתחות התלמיד כשחקן משמעות.
4. הכשרת צוות ההוראה: פיתוח מקצועי מתמשך ממוקד צרכים ומענים מותאמים, המתמקד בגישות פדגוגיות חדשניות ובטיפול מיומנויות הנחוצות לשחקני משמעות.
5. יצירה והעמקה של שותפויות קהילתיות: שיתופי פעולה עם ארגונים מקומיים, עסקים, ומוסדות אקדמיים לספק התנסויות אותנטיות ורלוונטיות לתלמידים.

באמצעות יישום המצפן הפדגוגי בדרך זו, בית הספר יטפח בוגרים המשלבים ידע מעמיק, מיומנויות מפותחות ומערכת ערכים מגובשת, המאפשרים להם להשפיע, לגלות הבנה ואכפתיות, להוביל ולהתנסות בחברה. בוגרים אלו יהיו מסוגלים להתמודד בהצלחה עם אתגרי העתיד, להטביע את חותמם על הקהילה ומחוצה לה, ולהוביל שינוי חיובי בחברה הישראלית ובעולם.

ולסיום

"משמעות מייצג דבר שהוא מעבר לעצמו, ודבר חסר משמעות הוא סתם, מייצג את עצמו. וזהו. במובן הפסיכולוגי, משמעות היא ההרגשה שאנחנו פועלים בשם רעיון גדול יותר מאתנו, שיש לנו איזה 'למה'. את התחושה הזו תיאר הנורולוג ניצול השואה, ויקטור פראנקל, בספרו המשפיע 'האדם מחפש משמעות' כלא פחות מהדחף העמוק ביותר של האדם, והפילוסוף פרידריך ניטשה כתב ש"מי שיש לו למה שלמענו יחיה יוכל לשאת כמעט כל איך". אנחנו זקוקים לרעיון שייגע בנו ויחבר אותנו לאנשים, לעולם, לעתיד. וכשאין סיפור כזה, אין מוטיבציה, פשוט אין".
(מתוך 'חושבים טוב', יהודית כץ, ע"מ 78)

